

III

(Kiti aktai)

EUROPOS EKONOMINĖ ERDVĖ

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS SPRENDIMAS

Nr. 83/18/COL

2018 m. rugsėjo 26 d.

dėl įmonei „Landsvirkjun“ suteiktų valstybės garantijų dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių (Islandija) [2019/156]

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJA (toliau – Institucija),

atsižvelgdama į:

Europos ekonominės erdvės susitarimą (toliau – EEE susitarimas), ypač į jo 61 straipsnį,

EEE susitarimo 26 protokolą,

ELPA valstybių susitarimą dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo įsteigimo (toliau – Susitarimas dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo), ypač į jo 24 straipsnį,

Susitarimo dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo 3 protokolą (toliau – 3 protokolą), ypač į jo II dalies 7 straipsnio 2 dalį,

paprašiusi suinteresuotųjų šalių pateikti pastabas ⁽¹⁾ ir atsižvelgdama į šias pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

- (1) 2017 m. gegužės 3 d. Institucija pradėjo oficialų tyrimą dėl galimos valstybės pagalbos, suteiktos įmonei „Landsvirkjun“, teikiant valstybės garantijas dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių (toliau – sprendimas pradėti procedūrą) ⁽²⁾.
- (2) 2017 m. rugsėjo 15 d. raštu ⁽³⁾ įmonė „Landsvirkjun“ pateikė savo pastabas ⁽⁴⁾. Institucija savo ruožtu šias pastabas pateikė Islandijai ⁽⁵⁾. Institucija negavo kitų suinteresuotųjų šalių pastabų.
- (3) 2017 m. rugsėjo 25 d. raštu ⁽⁶⁾ Islandijos valdžios institucijos pateikė savo pastabas.
- (4) 2018 m. kovo 23 d. Institucija susitiko su įmonės „Landsvirkjun“ ir Islandijos valdžios institucijų atstovais. Po susitikimo 2018 m. kovo 27 d. gavusi Institucijos klausimus ⁽⁷⁾ įmonė „Landsvirkjun“ 2018 m. balandžio 11 d. pateikė papildomą informaciją ⁽⁸⁾. 2018 m. balandžio 12 d. Islandijos valdžios institucijos pranešė Institucijai, kad jos pritaria įmonės „Landsvirkjun“ argumentams ir nemano esant reikalinga pateikti papildomų pastabų ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ 2017 m. gegužės 3 d. Sprendimas Nr. 85/17/COL pradėti oficialią tyrimo procedūrą dėl galimos valstybės pagalbos, suteiktos įmonei „Landsvirkjun“, teikiant valstybės garantijas dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių (OL C 242, 2017 7 27, p. 6 ir EEE priedas Nr. 46, 2017 7 27, p. 1).

⁽²⁾ Ten pat.

⁽³⁾ Dokumentas Nr. 874341.

⁽⁴⁾ 2017 m. rugpjūčio 8 d. įmonės „Landsvirkjun“ prašymu (dokumentas Nr. 869480) Institucija pratęsė terminą pastaboms pateikti iki 2017 m. rugsėjo 15 d. (dokumentas Nr. 869479).

⁽⁵⁾ Dokumentas Nr. 878807.

⁽⁶⁾ Dokumentas Nr. 875032.

⁽⁷⁾ Dokumentas Nr. 905567.

⁽⁸⁾ Dokumentas Nr. 908632.

⁽⁹⁾ Dokumentas Nr. 908885.

- (5) 2018 m. birželio 6 d. Institucija toliau aptarė klausimą susitikime su Islandijos valdžios institucijomis ir įmone „Landsvirkjun“. 2018 m. birželio 7 d. įmonė „Landsvirkjun“ išsiuntė papildomos informacijos Institucijai ⁽¹⁰⁾. Po susitikimo gavusi papildomos informacijos iš įmonės „Landsvirkjun“ Institucija paprašė Islandijos valdžios institucijų pateikti papildomų paaiškinimų ⁽¹¹⁾. 2018 m. birželio 29 d. raštu Islandijos valdžios institucijos pateikė prašomą informaciją ⁽¹²⁾.

2. PRIEMONĖS APRAŠYMAS

2.1. Pagalbos gavėja – įmonė „Landsvirkjun“

- (6) Įmonė „Landsvirkjun“ yra viešojo sektoriaus partnerystės įmonė, kurios veikla reglamentuojama Įstatymu dėl įmonės „Landsvirkjun“ ⁽¹³⁾. Nuo 2007 m. sausio 1 d. visą įmonės „Landsvirkjun“ nuosavybę perėmė valstybės išdas. Įmonę „Landsvirkjun“ valdo valstybė – tiesiogiai per valstybės išdą (99,9 proc.) ir netiesiogiai per įmonę „Eignarhlutir ehf.“ (0,1 proc.), kuri yra ribotos atsakomybės bendrovė, visiškai priklausanti valstybės išdui.

2.2. Įmonės „Landsvirkjun“ sudaryti išvestinių finansinių priemonių sandoriai ir valstybės garantijos

- (7) Islandijos valdžios institucijų teigimu ⁽¹⁴⁾, įmonei „Landsvirkjun“ kyla užsienio valiutos keitimo rizika, taip pat palūkanų normos rizika jos skolos portfeliui. Įmonė „Landsvirkjun“ sudaro įvairių formų išvestinių finansinių priemonių sandorius šiai rizikai kontroliuoti ir valdyti.
- (8) Kaip paaiškinta sprendime pradėti procedūrą, Institucija nagrinėjo šiuos išvestinių finansinių priemonių sandorius, kuriuos sudarė įmonė „Landsvirkjun“: užsienio valiutų apsikeitimo sandorius, užsienio valiutų pasirinkimo sandorius ir palūkanų normų apsikeitimo sandorius ⁽¹⁵⁾. Sprendime pradėti procedūrą Institucija pateikė šių išvestinių finansinių priemonių sandorių aprašymą, grindžiamą Islandijos valdžios institucijų pateiktais paaiškinimais ⁽¹⁶⁾.

2.3. Esamos pagalbos procedūra dėl valstybės pagalbos, suteiktos skiriant neribotas valstybės garantijas

- (9) 2006 m. rugsėjo 26 d. raštu ⁽¹⁷⁾ Institucija pradėjo 3 protokolo II dalies 17 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą dėl esamos pagalbos priemonių, t. y. dėl tam tikrų priemonių, skirtų Islandijoje veikiančioms elektros energijos įmonėms, įskaitant neribotas valstybės garantijas įmonei „Landsvirkjun“. Tuo raštu Institucija pateikė Islandijos valdžios institucijoms savo preliminarią nuomonę, kad šios priemonės yra esama valstybės pagalba, kuri nesuderinama su EEE susitarimo veikimu.
- (10) Sprendime Nr. 302/09/COL ⁽¹⁸⁾ Institucija priėjo prie išvados, kad neribota valstybės garantija įmonei „Landsvirkjun“ yra esama valstybės pagalba. Jame Institucija pasiūlė Islandijos valdžios institucijoms imtis teisėkūros, administracinių ir kitų priemonių, reikalingų visai nesuderinamai valstybės pagalbai, atsirandančiai dėl įmonei „Landsvirkjun“ skirtos neribotos valstybės garantijos, pašalinti.
- (11) 2009 m. rugpjūčio 8 d. raštu ⁽¹⁹⁾ Islandijos valdžios institucijos sutiko su siūlomomis priemonėmis ir įsipareigojo pranešti Institucijai apie priemones, kurių imsis įgyvendindamos Sprendimą Nr. 302/09/COL. Papildomai pasikeitusi informacija su Islandijos valdžios institucijomis, Institucija savo Sprendime Nr. 159/13/COL ⁽²⁰⁾ nurodė, kad Islandija sutiko imtis atitinkamų priemonių dėl esamos pagalbos schemos, ir užbaigė bylą.

3. PAGRINDAS PRADĖTI OFICIALIĄ TYRIMO PROCEDŪRĄ

- (12) Sprendime pradėti procedūrą Institucija pateikė savo preliminarią nuomonę, ar atitinkamos garantijos reiškia valstybės pagalbos buvimą ir ar jos gali būti nesuderinamos su EEE susitarimo veikimu.

⁽¹⁰⁾ Dokumentai Nr. 918376 ir 918377.

⁽¹¹⁾ Dokumentai Nr. 917646 ir 917656.

⁽¹²⁾ Dokumentai Nr. 920923 ir 920925.

⁽¹³⁾ Įstatymas Nr. 42/1983 dėl įmonės „Landsvirkjun“ su pakeitimais.

⁽¹⁴⁾ Dokumentas Nr. 793116.

⁽¹⁵⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 14 punktas.

⁽¹⁶⁾ Sprendimo pradėti procedūrą I dalies 2.3.1–2.3.3 skirsniai.

⁽¹⁷⁾ Dokumentas Nr. 280834.

⁽¹⁸⁾ 2009 m. liepos 8 d. Institucijos sprendimas Nr. 302/09/COL, kuriuo siūlomos tinkamos priemonės dėl įmonės „Landsvirkjun“ ir „Orkuveita Reykjavíkur“ suteiktos valstybės pagalbos.

⁽¹⁹⁾ Dokumentas Nr. 527076.

⁽²⁰⁾ 2013 m. balandžio 24 d. Sprendimas Nr. 159/13/COL baigti esamos pagalbos, suteiktos įmonėms „Landsvirkjun“ ir „Orkuveita Reykjavíkur“ teikiant neribotas valstybės garantijas, bylą (OL C 237, 2013 8 15, p. 3 ir EEE priedas Nr. 45, 2013 8 15, p. 28).

- (13) Preliminaria Institucijos nuomone, įmonei „Landsvirkjun“ atitinkamos valstybės garantijos dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių buvo teikiamos bent jau nuo 2013 m. Sprendime pradėti procedūrą Institucija paaiškino, kad tebėra neaiškūs keletas aspektų, būtinų vertinant, ar įmonei „Landsvirkjun“ skirtos garantijos dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių yra valstybės pagalba ⁽²¹⁾.
- (14) Institucija negalėjo atmesti galimybės, kad garantijos yra valstybės pagalba. Dėl ekonominio pranašumo Institucija laikėsi preliminarios nuomonės, kad nagrinėjamos garantijos neatitinka Gairių dėl valstybės pagalbos teikiant valstybės garantijas (toliau – Gairės dėl garantijų) ⁽²²⁾ 3.2 punkto b, c ir d papunkčių sąlygų ir jomis buvo suteiktas pranašumas pagal valstybės pagalbos taisykles. Institucija pareiškė abejonių, ar garantijas galima pripažinti suderinamomis su EEE susitarimo veikimu.
- (15) Islandija ir įmonė „Landsvirkjun“ pateikė pastabų tiek dėl įmonės „Landsvirkjun“ sudarytų išvestinių finansinių priemonių sandorių, tiek dėl valstybės garantijų. Dalis sprendimui svarbių pastabų apibendrinta 4 ir 5 skirsniuose.

4. ISLANDIJOS PASTABOS

4.1. Bendros pastabos dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių ir valstybės garantijų

- (16) Remdamasi sprendimo pradėti procedūrą 20 punktu ⁽²³⁾, Islandija teigia, kad, kitaip nei nurodyta vėlesniame Institucijos 2016 m. birželio 27 d. rašte, įmonė „Landsvirkjun“ galėjo sudaryti apsidraudimo išvestinių finansinių priemonių sandorius be valstybės garantijų. Vėlesniame rašte pateiktas priešingas teiginys yra klaida, kurios Islandija tuo metu nepastebėjo. Be to, atitinkama teisinė sistema neįpareigoja įmonės „Landsvirkjun“ gauti valstybės garantiją, kad galėtų sudaryti išvestinių finansinių priemonių sandorį. Įmonė „Landsvirkjun“ kasmet gali kreiptis dėl garantijos, skirtos apsidraudimo išvestinėms finansinėms priemonėms, iki konkrečios bendros nominaliosios vertės.
- (17) Remdamasi sprendimo pradėti procedūrą 20, 24, 33 ir 39 punktais ⁽²⁴⁾, Islandija paaiškino, kad garantijas suteikė Finansų ir ekonominių reikalų ministras, o ne Centrinio banko Iždo ir rinkos operacijų departamento Valstybės skolų valdymo skyrius (toliau – VSVS). VSVS pavesta vykdyti tam tikras užduotis, susijusias su valstybės garantijomis, tačiau tai nereiškia, kad VSVS pavesta jas skirti ⁽²⁵⁾.

4.2. Valstybės pagalbos buvimas

- (18) Islandija neiginčija, kad nagrinėjamos valstybės garantijos yra priskirtinos valstybei arba, jeigu bus nustatytas atrankusis pranašumas, kad jos gali iškraipyti konkurenciją ir turėti įtakos EEE susitarimo susitariančiųjų šalių tarpusavio prekybai.
- (19) Tačiau Islandija ginčija preliminarią Institucijos išvadą ⁽²⁶⁾, kad nagrinėjamomis garantijomis įmonei „Landsvirkjun“ galėjo būti suteiktas pranašumas.
- (20) Islandijos teigimu, nagrinėjamos garantijos yra išieškojimo garantijos, kurios neturi konkrečios vertės įmonei „Landsvirkjun“. Galimybė iš valstybės išieškoti lėšas yra tik teorinė. Islandija tvirtina, kad įmonė „Landsvirkjun“ sudaro išvestinių finansinių priemonių sandorius tik apsidraudimo tikslais, t. y. siekdama sumažinti įmonės „Landsvirkjun“ finansinę riziką, kylančią dėl pagrindinių finansinių sandorių. To reikalauja valstybė kaip savininkė ir įmonės „Landsvirkjun“ direktorių valdybos nustatyta rizikos valdymo politika. Be to, Islandija tvirtina, kad įmonė „Landsvirkjun“ sudaro išvestinių finansinių priemonių sandorius be valstybės garantijos tokiomis sąlygomis, kurios yra tapačios garantuotų sandorių sąlygoms.

⁽²¹⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 24 punktas.

⁽²²⁾ OLL 105, 2011 4 21, p. 32 ir EEE priedas Nr. 23, 2011 4 21, p. 1.

⁽²³⁾ Remiantis sprendimo pradėti procedūrą 20 punktu, Institucija Islandijos paaiškinimus, pateiktus 2016 m. gegužės 31 d. susitikime, suprato taip: įmonė „Landsvirkjun“ be valstybės garantijos negalėtų sudaryti apsidraudimo išvestinių finansinių priemonių sandorių.

⁽²⁴⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 20, 24, 33 ir 39 punktuose atsispindi pradinė Institucijos nuomonė, kad nagrinėjamos garantijas skyrė Valstybės skolų valdymo skyrius.

⁽²⁵⁾ Dokumentas Nr. 875032.

⁽²⁶⁾ Sprendimo pradėti procedūrą 58 punktas.

4.3. Islandijos teisės aktų taikymas valstybės garantijoms

- (21) Remdamasi sprendimo pradėti procedūrą 65 punktu⁽²⁷⁾, Islandija tvirtina, kad nagrinėjamos garantijos taikomi teisės aktai, kuriems buvo taikomas Institucijos sprendimas Nr. 302/09/COL tiek iki, tiek ir po pakeitimų, padarytų priėmus tą sprendimą. Islandija remiasi Islandijos valdžios institucijų ir Institucijos korespondencija, kuria patvirtinamas toks paaiškinimas.

5. ĮMONĖS „LANDSVIRKJUN“ PASTABOS⁽²⁸⁾

5.1. Islandijos teisės aktai, pagal kuriuos įmonei „Landsvirkjun“ teikiamos valstybės garantijos

- (22) Teisės aktai, pagal kuriuos įmonei „Landsvirkjun“ teikiamos valstybės garantijos, yra grindžiami Valstybės garantijų įstatymu⁽²⁹⁾ ir Įstatymu dėl įmonės „Landsvirkjun“. Įmonė „Landsvirkjun“ jau buvo įsteigta kaip partnerystė pagal anksčiau galiojusį įstatymą dėl įmonės „Landsvirkjun“⁽³⁰⁾.
- (23) Valstybės garantijų įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad valstybė negali suteikti garantijos be teisinio pagrindo⁽³¹⁾. Įmonės „Landsvirkjun“ atveju teisinis valstybės garantijų pagrindas yra Įstatymas dėl įmonės „Landsvirkjun“. Pagal Įstatymą dėl įmonės „Landsvirkjun“, galiojusį iki esamos pagalbos procedūros ir po jos, savininkų garantija yra išieškojimo garantija. Be to, garantijas teikia ne VSVS, o Finansų ir ekonomikos reikalų ministras.
- (24) Išieškojimo garantija skiriasi nuo įprastai taikomų partnerystės įmonių savininkų atsakomybės taisyklių. Partnerystės įmonių įstatyme Nr. 50/2007 nustatyta, kad savininkai atsako už partnerystės įmonės įsipareigojimus pagal tiesioginę, neribotą ir besąlyginę garantiją, taigi, be jokių apribojimų ir už visus įmonės įsipareigojimus.
- (25) Pagal išieškojimo garantiją kreditorius, prieš pateikdamas reikalavimą valstybei, turi išnaudoti visas teisių gynimo priemones įmonės „Landsvirkjun“ atžvilgiu. Praktikoje tai reiškia, kad kreditorius turi įrodyti, jog skolininkas yra nemokus, kaip numatyta pagal bendruosius Islandijos teisės principus. Todėl kreditorius galėtų kreiptis į garantą tik jei prieš tai nepavyktų areštuoti turto arba jis turėtų oficialiai pradėti Bankroto įstatyme numatytas procedūras (arba jose dalyvauti kartu su kitais)⁽³²⁾. Išieškojimo garantija yra gerokai mažiau vertinga kreditoriams dėl labai sudėtingos ir ilgos procedūros bei reikalavimo prieš kreipiantis į garantą išnaudoti visas priemones įmonės atžvilgiu. Įmonė „Landsvirkjun“ taip pat nurodo ankstesnę Institucijos praktiką šiuo atžvilgiu⁽³³⁾.

5.2. Įmonės „Landsvirkjun“ sudaromi išvestinių finansinių priemonių sandoriai

- (26) Nagrinėjami išvestinių finansinių priemonių sandoriai, kuriems buvo taikoma valstybės garantija, buvo susiję su pagrindiniais finansiniais įsipareigojimais (paskolomis arba obligacijomis), kurie buvo prisiimti iki atitinkamos priemonės įgyvendinimo pagal esamos pagalbos procedūrą⁽³⁴⁾.
- (27) Įmonė „Landsvirkjun“ nurodo, kad jos finansavimo struktūra visiškai atitinka standartinę EBPO šalių stambių įmonių praktiką, o išvestinių finansinių priemonių sandoriai yra neatsiejama įmonės rizikos valdymo dalis. Įmonė „Landsvirkjun“ sudaro ISDA pagrindinius susitarimus⁽³⁵⁾ su sandorio šalimis, kuriuose nustatytos standartinės sąlygos, taikomos visiems šių šalių sudaromiems išvestinių finansinių priemonių sandoriams⁽³⁶⁾.

⁽²⁷⁾ Remiantis sprendimo pradėti procedūrą 65 punktu (darant nuorodą į I dalies 2.5 skirsnį), Institucija laikėsi preliminarios nuomonės, kad nagrinėjamos garantijos neatitiko nei iš dalies pakeistų Islandijos teisės aktų, taikomų valstybės garantijoms, nei Gairių dėl garantijų sąlygų. Visų pirma, įmonė „Landsvirkjun“ nemokėjo jokios priemokos už naudą, kurią gauna dėl garantijų; garantijos taikomos daugiau nei 80 proc. bet kurių neįvykdytų įsipareigojimų ir garantijos nėra susietos su konkrečiais nustatytos didžiausios sumos ir termino finansiniais sandoriais.

⁽²⁸⁾ Institucija pažymi, kad, kaip paaiškinta 1 skirsnyje, Islandija pritaria įmonės „Landsvirkjun“ pateiktoms pastaboms.

⁽²⁹⁾ Įstatymas Nr. 121/1997.

⁽³⁰⁾ Įstatymo Nr. 59/1965 1 straipsnis, išverstas įmonės „Landsvirkjun“: „Vyriausybė ir Reikjaviko miesto taryba įsteigia energetikos įmonę „Landsvirkjun“. Įmonė yra savarankiškas juridinis asmuo, turintis savarankišką finansinį ir apskaitos statusą. Įmonės buveinė yra Reikjavike. Įmonė „Landsvirkjun“ yra valstybės ir Reikjaviko miesto partnerystės įmonė, kurią lygiomis dalimis valdo kiekviena šalis. Kiekvienai šaliai tenka visa atsakomybė už visus įmonės įsipareigojimus, tačiau jų tarpusavio atsakomybę lemia nuosavybės santykiai. Nė viena šalis negali pasitraukti iš įmonės be kitos šalies sutikimo.“

⁽³¹⁾ Tokios pačios nuostatos buvo įtrauktos ir į anksčiau galiojusį Valstybės garantijų įstatymą Nr. 37/1961.

⁽³²⁾ Dokumentai Nr. 874341 ir 92092.

⁽³³⁾ 2006 m. liepos 19 d. Institucijos sprendimas Nr. 227/06/COL dėl valstybės pagalbos *Farice hf.* (OL L 36, 2009 2 5, p. 69 ir EEE priedas Nr. 6, 2009 2 5, p. 9).

⁽³⁴⁾ Dokumentas Nr. 917656.

⁽³⁵⁾ ISDA pagrindinis susitarimas yra standartinis dokumentas, kuris dažnai naudojamas ne biržos išvestinių finansinių priemonių sandoriams valdyti. ISDA pagrindinį susitarimą skelbia Tarptautinė apskaitimo sandorių ir išvestinių finansinių priemonių asociacija (ISDA).

⁽³⁶⁾ Dokumentas Nr. 874341.

- (28) Įmonė „Landsvirkjun“ turi finansinių išpareigojimų JAV doleriais ir kitomis valiutomis, kuriems taikomos tiek kintamosios, tiek fiksuotosios palūkanų normos ⁽³⁷⁾. Todėl įmonei „Landsvirkjun“ kyla užsienio valiutos keitimo ir palūkanų normų rizika. Įmonė „Landsvirkjun“ nuo šios rizikos apsidraudžia sudarydama išvestinių finansinių priemonių sandorius, pagal kuriuos finansiniai išpareigojimai ne JAV doleriais (įmonės funkcinė valiuta nuo 2008 m.) konvertuojami į finansinius išpareigojimus JAV doleriais, o finansiniai išpareigojimai, kuriems taikoma kintamoji palūkanų norma – į finansinius išpareigojimus, kuriems taikoma fiksuotoji palūkanų norma.
- (29) Įmonė „Landsvirkjun“ išvestinių finansinių priemonių sandorius sudaro tik apsidraudimo tikslais ⁽³⁸⁾. Įmonė „Landsvirkjun“ nesudaro išvestinių finansinių priemonių sandorių spekuliaciniam arba arbitražo tikslais ⁽³⁹⁾. Be to, pareigą sudaryti išvestinių finansinių priemonių sandorius tik apsidraudimo tikslais įmonei „Landsvirkjun“ nustatė jos savininkė – valstybė. Įmonė „Landsvirkjun“ pateikė įmonės savininko vidaus dokumentus ir raštus šiems teiginiams patvirtinti ⁽⁴⁰⁾.
- (30) Įmonė „Landsvirkjun“ taip pat paaiškino, kad, remiantis įmonės politika, sandoriams neturi būti naudojamos jokios garantijos – nei privačios, nei valstybės. Iš dalies pakeitus valstybės garantijų sistemą, įmonė „Landsvirkjun“ pradėjo derybas dėl garantuotų išvestinių finansinių priemonių sandorių atnaujinimo, o paskutinės valstybės garantijos buvo atsisakyta 2017 m. liepos mėn. ⁽⁴¹⁾ Įmonė „Landsvirkjun“ iš tiesų gali sudaryti ir sudaro išvestinių finansinių priemonių sandorius be valstybės garantijų. Be to, įmonė „Landsvirkjun“ pateikė įrodymų, iš kurių matyti, kad atsisakius valstybės garantijų ekonominės išvestinių finansinių priemonių sandorių sąlygos nepasikeitė ⁽⁴²⁾.

5.3. Nesuteiktas pranašumas

- (31) Įmonė „Landsvirkjun“ laikosi nuomonės, kad nagrinėjamosios išvestinių finansinių priemonių sandorių valstybės garantijomis pranašumas nebuvo suteiktas.
- (32) Iš esmės apsidraudimo išvestine finansine priemone bus sumažinta rizika, o dėl to turėtų sumažėti priemoka, mokama už garantiją, susietą su pagrindiniu sandoriu. Įmonė „Landsvirkjun“ pakartoja, kad iš dalies pakeitusi sudarytus išvestinių finansinių priemonių sandorius, kad būtų atsisakyta valstybės garantijos, įmonė nepatyrė jokių papildomų išlaidų. Įmonės „Landsvirkjun“ finansavimo su valstybės garantija ar be jos sąlygos ir reikalavimai nepasikeitė ⁽⁴³⁾.
- (33) Įmonė „Landsvirkjun“ pateikė dvi ataskaitas dėl valstybės garantijų poveikio išvestinių finansinių priemonių sandoriams ⁽⁴⁴⁾. Ataskaitose nurodyta, kad valstybės garantijos nesuteikė ekonominio pranašumo išvestinių finansinių priemonių portfeliui.
- (34) Įmonė „Landsvirkjun“ taip pat paaiškino, kad 2010–2017 m. jos pinigų kasoje suma svyravo nuo 142 mln. iki 287 mln. JAV dolerių. Tokia aukšta pinigų kasoje pozicija buvo laikoma likvidumo rizikos tikslais, t. y. kaip apsauga nuo nenumatytos rizikos. Didelis likvidumas reiškia alternatyviąsias sąnaudas, kurios yra tiesiogiai susijusios su šiuo metu valstybei mokamomis priemokomis. Įmonė galėjo ne laikyti pinigų kasoje, o rinkoje išpirkti obligacijas ir (arba) iš anksto apmokėtas ar amortizuotas paskolas iš kreditorių. Tai ne tik būtų leidę sutaupyti palūkanų, bet ir [0,1–2] proc. garantijos mokesčių, kurį įmonė „Landsvirkjun“ šiuo metu moka už garantuotas obligacijas ir paskolas.

6. VALSTYBĖS PAGALBOS BUVIMAS

- (35) EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Išskyrus tuos atvejus, kai šis Susitarimas nustato kitaip, EB valstybių narių, ELPA valstybių arba iš jų valstybinių įsteigimų bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrą prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su šiuo Susitarimu, kai ji daro įtaką Susitariančiųjų Šalių tarpusavio prekybai.“

- (36) Todėl pagal šią nuostatą priemonę pripažįstant kaip pagalbą, ji turi atitikti visas šias sąlygas: i) priemonė turi būti suteikta valstybės arba iš valstybės įsteigimų; ii) ja turi būti suteikiamas pranašumas įmonei; iii) ja turi būti palaikomos tam tikros įmonės ir iv) ji gali iškraipyti konkurenciją ir paveikti prekybą ⁽⁴⁵⁾. Institucija mano, kad tikslinga vertinimą pradėti nuo to, ar nagrinėjamosios išvestinių finansinių priemonių sandorių garantijomis buvo suteiktas pranašumas įmonei „Landsvirkjun“.

⁽³⁷⁾ Dokumentas Nr. 908632.

⁽³⁸⁾ Dokumentas Nr. 908632.

⁽³⁹⁾ Dokumentas Nr. 874341.

⁽⁴⁰⁾ Dokumentas Nr. 875032.

⁽⁴¹⁾ Ten pat.

⁽⁴²⁾ Dokumentai Nr. 908633 ir 920923.

⁽⁴³⁾ Dokumentai Nr. 874341, 908633 ir 920923.

⁽⁴⁴⁾ Dokumentai Nr. 874344 (2017 m. rugsėjo mėn. „Zanders“ ataskaita) ir 874345 (2017 m. rugsėjo mėn. „Summa“ ataskaita).

⁽⁴⁵⁾ Žr., be kita ko, 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *World Duty Free Group SA ir kt.*, C-20/15 P ir C-21/15 P, EU:C:2016:981, 53 punktą.

6.1. Pranašumas

6.1.1. Pirminės pastabos

- (37) Institucija pritaria Islandijos valdžios institucijoms ir įmonei „Landsvirkjun“, kad nagrinėjamos garantijos taikomi Islandijos teisės aktai dėl valstybės garantijų, įskaitant Įstatymą dėl įmonės „Landsvirkjun“, kuriam buvo taikoma esamos pagalbos procedūra ⁽⁴⁶⁾.
- (38) Dabartinio oficialaus tyrimo, kuris pradėtas sprendimu pradėti procedūrą, tikslas yra siauresnis nei esamos pagalbos procedūros tikslas, nes jis susijęs tik su Įstatymo dėl įmonės „Landsvirkjun“ taikymu tam tikrų išvestinių finansinių priemonių sandorių valstybės garantijoms.
- (39) Sprendime pradėti procedūrą Institucija išreiškė abejonių, ar garantijos atitiko Gairių dėl garantijų 3.2 punkto b, c ir d papunkčių ⁽⁴⁷⁾ sąlygas, kad būtų galima paneigti pagalbos buvimą ⁽⁴⁸⁾.
- (40) Nedarydama poveikio klausimui, ar yra vykdomos Gairėse dėl garantijų nustatytos sąlygos, kuriomis remiantis galima paneigti valstybės pagalbos buvimą, kaip paaiškinta toliau, ir remdamasi oficialaus tyrimo metu iš Islandijos ir įmonės „Landsvirkjun“ gauta informacija, Institucija konstatuoja, kad nagrinėjamos valstybės garantijomis įmonei „Landsvirkjun“ pranašumas nebuvo suteiktas ⁽⁴⁹⁾.

6.1.2. Išvestinių finansinių priemonių sandorių valstybės garantijų pranašumo nebuvimas

- (41) Kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje, pranašumas – tai bet kokia ekonominė nauda, kurios įmonė nebūtų galėjusi gauti įprastomis rinkos sąlygomis, t. y. be valstybės intervencijos ⁽⁵⁰⁾. Institucija yra ne kartą nusprendusi, kad garantija gali būti laikoma pranašumu pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį ⁽⁵¹⁾.
- (42) Valstybės garantijos nauda yra ta, kad su garantija susijusią riziką prisiima valstybė. Valstybei už prisiimamą riziką paprastai turėtų būti atlyginama sumokant tam tikrą priemoką ⁽⁵²⁾. Tačiau Gairėse dėl garantijų numatyta, kad „[i] monei jokios naudos neduodanti valstybės suteikta individuali garantija arba garantijos schema nelaikoma valstybės pagalba“ ⁽⁵³⁾. Gairių dėl garantijų 3.2–3.5 punktuose nustatytos sąlygos, kurioms esant individualios garantijos ir garantijų schemas nelaikomos valstybės pagalba. Gairių dėl garantijų 3.6 punkte nustatyta, kad „jeigu garantija neatitinka kurios nors iš 3.2–3.5 punktuose nustatytų sąlygų, tai nereiškia, kad tokia garantija arba garantijų schema savaime laikoma valstybės pagalba“.
- (43) Po 2010 m. sausio 1 d. įmonei „Landsvirkjun“ pavyko susitarti su išvestinių finansinių priemonių sandorių šalimis dėl valstybės garantijų atsisakymo, o paskutinės tokios garantijos buvo atsisakyta 2017 m. liepos mėn. ⁽⁵⁴⁾ Kaip matyti iš įrodymų, pateiktų atliekant oficialų tyrimą, atsisakius valstybės garantijų, išvestinių finansinių priemonių sandorių ekonominės sąlygos nepakito ⁽⁵⁵⁾.
- (44) Institucija aplinkybę, kad sandorio šalys buvo pasirengusios atsisakyti valstybės garantijų nereikalaujamos geresnių ekonominių sąlygų, vertina kaip požymį, kad garantijomis nebuvo suteiktas pranašumas įmonei „Landsvirkjun“.
- (45) Be to, įmonė „Landsvirkjun“ nesinaudojo privačiomis garantijomis, o iš informacijos, pateiktos atliekant oficialų tyrimą, neįmanoma nustatyti apsidraudimo išvestinių finansinių priemonių garantijų rinkos kainos.
- (46) Gairėse dėl garantijų numatyta, kad, norint kiekybiškai įvertinti galimą garantija suteiktą pranašumą (kai nėra galimybės nustatyti rinkos kainos), reikia palyginti sandorio su garantija ir be jos ekonomines sąlygas ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁴⁶⁾ 4.3 ir 5.1 skirsniai.

⁽⁴⁷⁾ Sprendime pradėti procedūrą Institucija nekėlė klausimo ir neturėjo pagrindo kelti klausimą, ar įmonė „Landsvirkjun“ atitiko Gairių dėl garantijų 3.2 punkto a papunkčio sąlygą, kad paskolos gavėjas turi neturėti finansinių sunkumų.

⁽⁴⁸⁾ Sprendimo pradėti procedūrą II dalies 1.1.3 skirsnis.

⁽⁴⁹⁾ Institucija pažymi, kad ši išvada yra susijusi su garantijomis, kurioms taikomas tik sprendimas pradėti procedūrą ir šis sprendimas, be to, ja nedaromas poveikis jokioms kitoms valstybės garantijoms, suteiktoms įmonei „Landsvirkjun“ arba kitoms įmonėms.

⁽⁵⁰⁾ Žr., pavyzdžiui, 1996 m. liepos 11 d. Sprendimo SFEI ir kt., C-39/94, EU:C:1996:285, 60 punktą ir 1999 m. balandžio 29 d. Sprendimo Ispanija prieš Komisiją, C-342/96, EU:C:1999:210, 41 punktą.

⁽⁵¹⁾ Institucija nustatė, kad buvo suteiktas pranašumas, be kita ko, savo 2005 m. liepos 15 d. Sprendime Nr. 177/05/COL dėl valstybės garantijos Lichtenšteino bankui „Landesbank“ (nepaskelbtas) ir Sprendime Nr. 227/06/COL dėl valstybės pagalbos *Farice hf.* (OL L 36, 2009 2 5, p. 69 ir EEE priedas Nr. 6, 2009 2 5, p. 9).

⁽⁵²⁾ Gairių dėl garantijų 2.1 punktas.

⁽⁵³⁾ Gairių dėl garantijų 3.1 punktas.

⁽⁵⁴⁾ Dokumentas Nr. 908632.

⁽⁵⁵⁾ 5.2 skirsnis.

⁽⁵⁶⁾ Gairių dėl garantijų 4.2 punktas.

- (47) Atsisakius nagrinėjama valstybės garantijų, atitinkamų išvestinių finansinių priemonių sandorių ekonominės sąlygos nepakito. Todėl negalima vertinti, kad garantijomis įmonei „Landsvirkjun“ buvo suteiktas pranašumas. Be to, Institucijai nėra žinomi jokie požymiai ar informacija, iš kurių būtų matyti, kad tuo momentu, kai buvo faktiškai suteiktos valstybės garantijos, be valstybės garantijų atitinkamų išvestinių finansinių priemonių sandorių ekonominės sąlygos būtų buvusios kitokios. Todėl Institucija turi daryti prielaidą, kad atsisakius valstybės garantijų (arba jų nesant) atitinkamų išvestinių finansinių priemonių sandorių ekonominės sąlygos nepakito nė vienu šių garantijų galiojimo termino momentu.
- (48) Išvadą, kad nagrinėjama išvestinių finansinių priemonių sandorių garantijomis įmonei „Landsvirkjun“ nebuvo suteiktas pranašumas, patvirtina ir 33 konstatuojamojoje dalyje minimos ataskaitos. Visų pirma, įmonė „Zanders“ (konsultacijų įmonė, kuri specializuojasi finansinių paslaugų srityje) įmonės „Landsvirkjun“ vardu vertino jos turimų išvestinių finansinių priemonių imtį ir apskaičiavo atitinkamas šių išvestinių finansinių priemonių sandorių maržas⁽⁵⁷⁾. Iš ataskaitos matyti, kad tokios maržos, svyruojančios nuo [(-)2–2] iki [10–15] bazinių punktų, atitiko panašų kredito reitingą turinčių įmonių, kurios, kitaip nei įmonė „Landsvirkjun“, nesinaudojo išieškojimo garantija, sudarytų panašių išvestinių finansinių priemonių sandorių maržas. Šiuo pagrindu įmonės „Zanders“ ataskaitoje daroma išvada, kad dėl išieškojimo garantijos įmonei „Landsvirkjun“ apskritai nesuteikiamas kainų pranašumas. Atitinkamai ataskaitoje daroma išvada, kad dėl tokios garantijos įmonė „Landsvirkjun“ negavo ekonominės naudos.
- (49) Kitos konsultacijų įmonės „Summa Consulting slf“ ataskaitoje dėl apsidraudimo išvestinių finansinių priemonių sandorių kainodaros pažymėta, kad, „atsižvelgiant į įmonės „Landsvirkjun“ stiprų balansą, gerą likvidumo poziciją ir kredito kokybę, valstybės garantija arba jos nebuvimas neturėtų reikšmingos įtakos įmonei „Landsvirkjun“ sudaromų išvestinių finansinių priemonių sandorių kainodarai“⁽⁵⁸⁾.
- (50) Be to, įmonė „Landsvirkjun“ išvestinių finansinių priemonių sandorius sudaro tik apsidraudimo tikslais, t. y. siekdama finansinius įsipareigojimus ne JAV doleriais (įmonės funkcinė valiuta nuo 2008 m.) konvertuoti į finansinius įsipareigojimus JAV doleriais, o finansinius įsipareigojimus, kuriems taikoma kintamoji palūkanų norma – į finansinius įsipareigojimus, kuriems taikoma fiksuotoji palūkanų norma⁽⁵⁹⁾. Remiantis informacija, pateikta atliekant oficialų tyrimą, vykstant esamos pagalbos procedūrai įgyvendinamomis atitinkamomis priemonėmis valstybės garantijos buvo sumažintos iki 80 proc. atitinkamų išvestinių finansinių priemonių sandorių vertės, o apsidraudimo išvestinėms finansinėms priemonėms taikomos garantijos negalėjo viršyti konkrečios bendros nominaliosios vertės⁽⁶⁰⁾. Todėl negalima teigti, kad įmonei „Landsvirkjun“ arba valstybei, kaip jos garantui, dėl tokių garantijų teko neriboti įsipareigojimai.
- (51) Be to, vadovaujantis Įstatymo dėl įmonės „Landsvirkjun“ 1 straipsniu, nagrinėjamos garantijos yra išieškojimo garantijos. Pagal išieškojimo garantiją, prieš pateikdamas reikalavimą valstybei, kreditorius turi išnaudoti visas teisių gynimo priemones įmonės „Landsvirkjun“ atžvilgiu⁽⁶¹⁾. Institucija jau anksčiau yra nusprendusi, kad šios rūšies garantija, kuria gali būti suteiktas pranašumas, yra susijusi su mažesne rizika⁽⁶²⁾. Kaip matyti iš įmonės „Landsvirkjun“ rezultatų, 2010–2017 m. įmonės pinigų ir pinigų ekvivalentų suma kasmet buvo didesnė už nuostolius, susijusius su garantuotomis išvestinėmis finansinėmis priemonėmis⁽⁶³⁾. Todėl bet kokia garanto rizika buvo sumažinta.
- (52) Kaip paaiškinta 36 konstatuojamojoje dalyje, priemonė yra valstybės pagalba pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį, jeigu ji atitinka visas keturias sąlygas. Kadangi nagrinėjamomis garantijomis įmonei „Landsvirkjun“ pranašumas nesuteikiamas, nebūtina vertinti, ar vykdomos kitos sąlygos.

7. IŠVADA

- (53) Remdamasi pateiktu vertinimu, Institucija daro išvadą, kad valstybės garantijos įmonei „Landsvirkjun“ dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių, kuriais buvo siekiama apsidrausti nuo įmonės „Landsvirkjun“ užsienio valiutos keitimo ir palūkanų normos rizikos (paskutinės garantijos buvo atsisakyta 2017 m. liepos mėn.), nebuvo valstybės pagalba pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Valstybės garantijos įmonei „Landsvirkjun“ dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių, kuriais siekiama apsidrausti nuo įmonės „Landsvirkjun“ užsienio valiutos keitimo ir palūkanų normos rizikos (paskutinės garantijos buvo atsisakyta 2017 m. liepos mėn.), nebuvo valstybės pagalba pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalį.

⁽⁵⁷⁾ Dokumentas Nr. 874344.

⁽⁵⁸⁾ Dokumentas Nr. 874345.

⁽⁵⁹⁾ 5.2 skirsnis ir Dokumentas Nr. 874345.

⁽⁶⁰⁾ Dokumentai Nr. 875032, 874341 ir 908632.

⁽⁶¹⁾ 5.1 skirsnis.

⁽⁶²⁾ 34 išnaša.

⁽⁶³⁾ Dokumentas Nr. 874345.

Oficialus tyrimas baigtas.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Islandijai.

3 straipsnis

Šio sprendimo tekstas autentiškas tik anglų kalba.

Priimta Briuselyje 2018 m. rugsėjo 26 d.

ELPA priežiūros institucijos vardu

Bente ANGELL-HANSEN
*Pirmininkė
Atsakingoji kolegijos narė*

Frank J. BÜCHEL
Kolegijos narys

Högni KRISTJÁNSSON
Kolegijos narys

Carsten ZATSCHLER
*Už teisinius ir
vykdomuosius reikalus
atsakingas direktorius,
kontrasignuojantis
sprendimą*
